

6 במרץ 2008

לכבוד
מר יעקב בן יזרי
שר הבריאות
רח' בן טבאי 2
ירושלים

לכבוד
מר יצחק הרצוג
שר הרווחה והשירותים החברתיים
רח' קפלן 2
ירושלים

שלום רב,

**הנדון: ביטוח סוציאלי וביטוח בריאות ממלכתי לבני משפחה של אזרחים ושל תושבים
ישראלים, היושבים בישראל ומנועים מלקבל רישיונות ישיבה ארעיים ומעמד של קבע בישראל**

בשם האגודה לזכויות האזרח בישראל ובשם עמותת רופאים לזכויות אדם הריני לפנות אליכם בבקשה, לעשות שימוש בסמכויותיכם על פי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 ועל פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, לשם החלתם של ענפי הביטוח הסוציאלי בישראל ושל ביטוח בריאות ממלכתי על בני משפחה של אזרחים ושל תושבים ישראלים, היושבים בישראל בהיתר ומנועים מלקבל רישיונות ישיבה ארעיים ומעמד של קבע בישראל בשל הוראות חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003.

מאז חודש מרץ 2002 אין פקידי משרד הפנים מטפלים בבקשות להסדרת מעמדם של פלסטינים באופן קבוע בישראל. תחילה עשו כן על יסוד הוראתו של שר הפנים דאז להפסיק לטפל בבקשות. למן חודש מאי 2002 עשו כן בשל החלטת הממשלה 1813. מאז חודש אוגוסט 2003 אין משרד הפנים מטפל בבקשות למעמד של קבע בכפוף להוראות חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003 (להלן – החוק או הוראת השעה), שתוקפו מוארך מעת לעת.

הארכת תוקפו של החוק שוב ושוב הביאה לכך שב ישראל חיים רבים משך תקופה ארוכה מאוד ללא ביטוח סוציאלי וללא ביטוח בריאות ממלכתי. מדובר במי שמחזיקים בהיתרים זמניים לשהייה בישראל מאת המפקד הצבאי בשטחים, אשר מוארכים מעת לעת, אך אינם משודרגים. כלומר, מי שמחזיקים בהיתרים אלה אינם יכולים לקבל רישיונות ישיבה ארעיים או מעמד של קבע בישראל.

על פי הוראות החוק, מי ששהה בישראל בהיתר זמני שניתן על ידי המפקד הצבאי בשטחים לפני חודש מאי 2002 – "מוקפא" במעמד זה, ואינו יכול לשדרגו. בני זוג של אזרחים ושל תושבים ישראלים, שהגישו בקשה להסדיר את מעמדם לפני חודש מאי 2002 – יכולים אף הם לקבל היתר זמני שכזה, ללא אפשרות לשדרגו. מאז התיקון לחוק בשנת 2005 יכולים בני זוג של אזרחים ושל

תושבים עם הגיעם לגיל הקבוע בחוק (גברים פלסטינים מעל גיל 35 ונשים פלסטיניות מעל גיל 25) לקבל אף הם היתר כאמור לשהות בישראל – ללא אפשרות לשדרגו. היתר שכזה, ללא אפשרות לשדרגו, יכול להינתן גם לקטינים מעל גיל 14 כדי למנוע הפרדתם מעל הוריהם.

כתוצאה מכך, נמנעות הזכות לביטוח סוציאלי והזכות לביטוח בריאות ממלכתי ממי שקיבלו היתרים ו"הוקפאו" במעמד זה.

היתר השהייה כאמור אינו כולל זכאות לביטוח סוציאלי, משום הוראות סעיף 2א(ב)(2) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי), הקובעות כי לא יראו כתושב ישראל, מי שמחזיק בהיתר מאת המפקד הצבאי בשטחים. רק מי שמחזיק, למצער, ברישיון לישיבת ארעי לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 זכאי לביטוח סוציאלי. בדומה, לביטוח בריאות ממלכתי על פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי) זכאי מי שמחזיק לפחות ברישיון לישיבת ארעי.

כיוון שהוראת השעה אינה מאפשרת, כאמור, לשדרג את מעמדו של מי שקיבל היתר זמני – כלומר אינה מאפשרת לו לקבל רישיון לישיבת ארעי או מעמד של קבע בישראל – הרי שבפועל נמנעת ממנו האפשרות ליהנות מביטוח סוציאלי ומביטוח בריאות ממלכתי. משום כך חיים בישראל בני משפחה של אזרחים ושל תושבים תקופה ממושכת ללא ביטוח סוציאלי וללא ביטוח בריאות ממלכתי.

יש להדגיש, כי לולא הוראות החוק היו זכאים אותם בני משפחה לשדרג את מעמדם, ואף לרכוש מעמד של קבע, ועל ידי כך להיות זכאים לביטוח סוציאלי ולביטוח בריאות ממלכתי. כך, למשל, בני משפחה, שהספיקו לקבל לפני חודש מאי 2002 רישיון לישיבת ארעי, "הוקפאו" במעמד זה. כיוון שבידיהם רישיון לישיבת ארעי הם זכאים לביטוח סוציאלי ולביטוח בריאות ממלכתי. לעומתם, מי ש"מוקפאים" בשלב ההיתרים אינם יכולים לשדרג את מעמדם, ומשום כך אינם זכאים לזכויות סוציאליות ובריאותיות.

תוצאה קשה זו, אינה עומדת בקנה אחד עם תכליתה הנטענת של הוראת השעה. היא מונעת ללא שום תכלית זכויות סוציאליות ובריאותיות, ומפלה אגב כך ללא כל הצדקה או שוני רלוונטי בין בני משפחה, שנהנים מזכויות סוציאליות ובריאותיות, לבין בני משפחה שאינם נהנים מהן. נדגיש, כי אין עסקינן בבני משפחה החולים במחלות קשות או כרוניות דווקא, שעניינם יכול להיחשב הומניטארי. עסקינן בזכות לביטוח סוציאלי ובזכות לביטוח בריאות, שצריכות לעמוד לכל תושב ישראל, לשם הוצאתן אל הפועל בשעת הצורך.

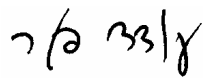
אשר על כן, נבקש משר הרווחה לעשות שימוש בסמכותו לפי סעיף 378(ב)(1) לחוק הביטוח הלאומי ומשר הבריאות לעשות שימוש בסמכותו לפי סעיף 56(א)(1)(ד) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, לשם החלתם של ענפי הביטוח הסוציאלי בישראל ושל ביטוח בריאות ממלכתי על בני

משפחה של אזרחים ושל תושבים ישראלים, היושבים בישראל בהיתר ומנועים מלקבל רישיונות ישיבה ארעיים ומעמד של קבע בישראל בשל הוראות השעה.

סמכויות אלה בחוק הביטוח הלאומי ובחוק ביטוח בריאות ממלכתי מאפשרות להתאים את המציאות הנורמטיבית למציאות החיים. עניינם של בני המשפחה, ששוהים בישראל בהיתר ללא אפשרות לשדרוג מעמדם מחייב הפעלתן של סמכויות אלה.

נודה על תשובותיכם על מנת שנוכל לשקול המשך צעדינו.

בכבוד רב,

עודד פלר, עו"ד

העתיקים :

מר רוני בר-און, שר האוצר

חה"כ יצחק גלנטי, יו"ר וועדת העבודה, הרווחה והבריאות, הכנסת

גב' אסתר דומיניסיני, מנכ"לית המוסד לביטוח לאומי

מר מלכיאל בלס, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה

גב' יוכי גנסין, ממונה תחום עניינים מינהליים בפרקליטות המדינה